

Szerkesztőségi iroda:

R.-Szombat, Losonezi-utca 24. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmertetlen levelek nem fogadtatnak el.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASARNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R.-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetés-, nyilvántér- és felvétel-sok.

Hirdetési díj:

Egy négyhasábos peit sor ter-
fogata . . . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás
után . . . . . 30 kr.

Nyiltér:

Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetések legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Egy a sok közül.

A kétségbeesés, — azt tartják, — a legnagyobb bűnök egyike, mert az, ki ennek uralma alá kerül, szentségtelen kezekkel üti arezul magát a gondviselést és önmagán kívül Istennek létét tagadja meg.

A magyar nemzet, legalább annak gyengébb hitű része, közel volt az örvényhez, — annyira közel, hogy még a legbátrabbak is ingadoztak; a haza felett az égen sötét felhők üzték egymást, melyeken áttörni egy szebb jövő hajnalpirjának éveken át nem sikerült.

A világsi fegyverletétel, s az ezt követő kivégzések, üldöztetések és zaklatások még a legbátrabbakat is elhallgattatták; nem volt szabad a szó, nem törhetett elő a gondolat, s a száműzöttek és menekültek ajkairól tovarabbanó sóhaj elhangzott a bilincsek zörgése, s a kényuralom diadalujjongásai között.

Sötét idők, sötét napok!

„Szár az ágon hallgató ajakkal ültek a csüggedt madarak,“ a nemzetnek dalnokai. Nem esoda, hiszen a legbátrabb, — hogy egy vágya legalább teljesülve legyen, — ott esett el a harcmezőn; egy rész elhagyta a hazát, a más rész pedig részint börtönben, részint bujdosolva kerülte a halált.

Néma és pusztá lón az „otthonos vidék!“

Azonban a némaságon át olykor-olykor egy hang esendült meg. Nem jött ez, miként a nyári mennydörgés szokott megjelenni, hanem úgy, mint az éjtéli istenitiszteletre hívó kápolna esengetyűjének hangja, biztatón, bátorítón, hogy új reményt, új életet öntsön a kétségbeesés örvénye által már-már elragadott nemzetbe.

A költő, ki megszólalni elég bátor vala, lanttal és bibliával, „e két szent barátal“ kezében: Tompa Mihály volt. Költeményei, melyeket merész képekben intézett szétszórt nemzetéhez, züllőfélben levő társaihoz, balzsamot csepegtettek a még be nem heggedt sebekre.

És e költő, e lelkes pap, kit nem volt képes tulságokra ragadni a fékevesztett lelkesedés, nem hallgattatott el az általánossá vált remegés, ki nemzetét képes volt újra teremteni, mert legfőbb kincsét, a reményt és bizalmat adta vissza annak, Gömörmegyében, Rimaszombatban született. — A

házat, melyben világra jött, emléktáblával jelölte meg a kegyelet, hirdette az ő nagyságát s a mi — hálátlanságunkat.

Lett volna csak német vagy francia, nemesak szülővárosában, de az ország fővárosában is érezből öntött szobrok hirdették a világnak, hogy ki volt ő s mit tett nemzetéért.

Azonban mi magyarok vagyunk. Egymás működését, önfeláldozó fáradozásait sem tudjuk kellőleg méltányolni, hogy lehetnének tehát hálásak azok iránt, kik vérök cseppjeit, lelkük gondolatait áldozták fel érettünk? Legalább erre következtethetünk akkor, ha a Tompa Mihály emléke iránt tanusított méltánytalanságot mérlegetjük.

Igaz, hogy több ízben tettek tisztelői kísérletet, hogy az általános közönyt megtörjék; össze is gyűlt Tompa Mihálynak Rimaszombatban felállítandó szobrára egy pár forint, mit leginkább lelkesztársai raktak össze, de ennek csekélysége mellett annál szembeötlőbb a mi hálátlanságunk.

Ujabb időben azok vették kezükbe az ügyet, kik már a nagy költőt személyesen alig ismerheték, de a kik megtanulták azt, hogy „szeretni a hont gyakran oly nehéz, ha bűnbélyeg sötétül homlokán,“ hanem a ki igazán szereti, akkor szereti legjobban ha az szenvedni kénytelen.

E kised csapatot a tanuló ifjuság alkotja. Hiszen övék a jövő, hosszas küzdelem után talán sikerülend a mi hibáinkat jóvá tenni, s a késő unokák majd megérhetik, hogy Tompa Mihály emléke iránt is hálás volt nemzeté.

E napokban két névsor akadt kezünkbe, melyeken feljegyezve állanak azoknak nevei, kik az említett célra adakoztak. Papok és diákok nagyobb részben. — Hol van itt megynék lelkes birtokos osztálya, mely erősebb szellemi és anyagilag, mint bármely megyeé széles e hazában? Hol maradt az az erős polgári elem, mely közczélokra ezeket áldozni képes? Hol van a megye, hol ennek városai, melyeknek legnagyobb része a gazdagság és jólét kiapadhatlan forrásait élvezik? . . . . . Vagy nem találtuk el még a kellő hangot, mely a közönyt megtörje, s Gömörmegye közönségéről letörölje a hálátlanság bélyegét?!

Ugy látszik, hogy nem, mert mi ezzel szem-

ben gyengék és kicsinyek vagyunk. — de vegye csak az ügyet kezébe megyénk lelkes alispánja, alakítson a legbefolyásosabb férfiakból egy bizottságot, melynek feladata lenne a gyűjtést szélesebb körben megindítani, tekintettel megyénk minden rendű és rangú közönségének vagyoni helyzetére és ismert áldozatkészségére: nem volnánk kénytelenek pirulni más testvér törvényhatóságok előtt, kik nagyjaik emlékét nemesak sziveikben őrzik, de a világnak is hirdethetik; mert mi is tudánk Tompa Mihály szelleméhez méltó szobrot emelni, hogy láthassa az utókor s a világ, hogy megyénk közönsége nem volt hálátlan az iránt, ki nemzetét önmagának visszaadta, mert a kétségbeeséstől óvta meg.

Csatlós B.

A szülőkhöz.

A közelebbi hét végén zárultak be országszerte az iskolák, s így a mi tanintézeteink is néptelekké váltak. A tanulócsereg széteszlott a kedves családi körökbe, hogy azokban örömet, avagy szomorúságot okozzon aszerint, amint a lefolyt iskolai évet jól, avagy rosszul használva fel, a tanítók ítélte, az egyesek szorgalma, tehetsége és haladása felett, jó- vagy rossz bizonyítványban jutott kifejezésre.

Két hónap fog tartani a szünidő, mely alatt bizonyára a legtöbb szülőre, kinek iskolába járt, vagy járandó gyermeke van, újabb gondok terhe nehezül.

Sok helyen fog elő állani a kérdés, hogy mily pályát válasszon az ifju, ki végkép átlépte tanodájának küszöbét, vagy annak egy bizonyos osztályából kikerülve, még további képzésre szorult.

E kérdéshez akarok szólni, azon reményben, hogy a szülők nem veszik rossz néven, ha figyelmükbe ajánlom szerény nézeteimet.

Gondolom, a lapokban — évekkal ezelőtt — volt már valamikor szó ama téves irányról, melyet a szülők leginkább fiu gyermekeik iskoláztatására nézve, követnek. Elmondott akkor, mennyire nem számolnak sem a gyakorlati étellel, sem a — régihez képest — gyökeresen változott viszonyokkal azon szülők, kik az iskoláztatásban nem annyira a

területet) hagytak, avagy jövedelme legalább havi száz forint, — csak természetes, ha nálunk a nők előtt sem egészen ismeretlen intézmény — — a telekkönyv, ha tekintetbe jö előttük az a születéssel járó összeköttetés is, mely — és főleg ez utóbbi — egyedül lehet biztos alapja minden „jövendő“-re ezelő álmódóznak,

Ebben rejlik elfogadható oka ama kosár-osztogatásnak, mely ellen Hetvenöti ur a „művelt társalgó“-ban, s a „nagyvilági hölgy illemszabályai“-ban keresett „paragrafus“-okat, talán azért, hogy — az egyszeri róka szerint — vizsgálja magát.

E miatt bizony kár volt följajdulnia, mert ezzel nemesak azt árulta el, hogy csupán eszményi gondolatainak él, mik vajmi keveset hoznak a „konyhá“-ra, de beismerte azt is, hogy nem igen fordult meg nálunk olyan helyen, hol a társas összejövetel célja nem külső csillogásra, de lélek-és szívnemesítő, kedélyt villanyozó mulatozásra irányul.

Az igazság kedvéért azonban magam is elismerem, hogy az ilyen multságok nálunk sem mindennapiak, de ennek oka nem annyira női közönségünkben, mint inkább a „rendező“-eljárásban keresendő.

Es most ideje, hogy Hetvenöti és K—y—ő urakat a kurinzi erdő azon pontjára vezessem, hol a „rimaszombati m. kir. földműves iskola“ növendékei ezelőtt két héttel vizsgáltak az életrevalóság tudományából.

Melhetünk bátran. A követendő irányt kis nemzeti zászlócskák jelözték előttünk egész azon — nagy gondal kiválasztott — szeliden emelkedő magaslatig, melyen százasok fák lombjai tartanak árnyat a kényeleimmel, izléssel rendezett körönd felett.

Mig odáig érünk, vegyük fel ismét vitánk fonalát.

Multságainkat hagytuk el.
Szent igaz, hogy a mi nyilvános multságaink eddig nem minden irányban elégitették ki a hozzájuk fűzött vá-
rakozást. Ennek okai, miut előbb már föleltem, maguk a rendezők.

T Á R C Z A.**NAGY ISTVÁN.**

Az erény, szívótság, szelidség, feukölt gondolkodás s nagyratörékvő szellem mintaképe: Nagy István harmadéves papnövendék nincs többé!

Meghala, elmula!

Nincs többé, kit annyira szerettünk és becsültünk. Barátai könyezve gondolnak reá, a szerető testvérek jágatva keresik, a bánatos apa kesereg.

Az efalett életet ki elevenítheti fel? Az elrepült lelket ki hozhatja vissza közénk? A jóságos szelidséget ki tehetné szemléltetővé?

Kora halálad bánatot s fájdalmat szült. Szereteted szívünkben él. A megtört szívü atya, a szerető testvérek, a kesergő rokonság és barátaid könnye sírodnál összetalálkoztak. S letettünk — alig 21 nappal előbb elköltöztött — testvéred mellé. — Most már csak árnyképedet ölelhetjük. A mily békétürően viselted a hosszas szenvedést, oly esendes vala elmulásod is.

Téged nem sokan ismertek. De a kik ismertek: szerettek, becsülték. Te még nem tünhetél fel a nagy és mérész szellemi munkások között, hiszen csak 21 évet éltél. Az igaz erkölcsi szépség nem csinál lármát, nem terjeszt külfényt.

A tudomány és erény voltak hü barátaid. Most azokat reánk hagyd.

Ha egy szép ének elzengett, úgy véljük, mintha kellemes hangjai még ezután is rezgésben tartanák hallidegeinket. Ha egy szép képet szemlélnék, vagy egy gyönyörű vidéket látnak: mindig kedvesen emlékszünk vissza reá.

Te reád is ily kedvesen fognak emlékezni. Isten veled. Légy boldog ott az égi dicsőségben, poraid nyugodjanak esendesen. Isten veled!

K—cz—y.

Peres vita**„Rimaszombat nevezetességei“ miatt.**

(Folytatás.)

Tehát folytassuk a vitát.

Önök egyike — Hetvenöti ur — szörnyen kiemelte „Rimaszombat és nevezetességei“ — című karezetében a „kosár-i par“-t, melyet nálunk női kezek üznek; érvén „kosár“ alatt tudniillik azon többé-kevésbbé hideg elutasítást, melyben köztük a „jött-ment“ (értsd: i d e g e n) részesül.

E kétes értékű hódolat forrása nem tisztább, mint azon szándék, hogy általa multságaink szellemi értéke lezállíttassék a — — — világ előtt.

Hallatlan elbizakodottság!

A Hetvenöti-féle urak azt hiszik, hogy zsebükben egy mihaszna „diplomá“-val, „kinevezés“-sel, ha valamely láthatáron megjelenve „jönnek-mennek,“ megannyi Caesar szellemében tartott győzelmi harsónára vannak jogosítva.

Rettenetes tévedés, különösen a mai korban, s épen nálunk, hol a címre olyan keveset adnak!

Különben e tévedés oka világos. Hetvenöti ur — annyira tulemelkedve a hétköznapiaságon, hogy öt még három tagból álló hordár-testületünk, gczössel versenyző, gyors szolgálata sem lepi meg, nincs tisztában korunk követelményeivel, másként nem kerülte volna ki figyelmét, hogy a mi hölgyeink — (neveltetésük, házi szokásuk — általában és némi kivétellel) alkalmazkodván a tulajdonképeni élet korszerű kívánalmaihoz — sokkal higgadttabban gondolkodók, hogysem ne igyekeznének mielőbb biztosan tájékozni magukat ama helyzetre nézve, melyet számukra valamelyik „jött-ment“ hódító teremteni akar.

És — — — helyesen teszik.

Ma, midőn „tekintetes“ urak, urfiak mérik nagyban és kicsinyben a napi szükséglet czikkeit, s „nagyságos“ az, kire szülei vagy a rokonok pár száz „kötelet“ (értsd: föld-

Ertesítés

tisztességes megélhetés eszközeit, mint inkább az „uraskodás“ lehetőségét akarják biztosítani gyermekeiknek, még pedig vajmi nagy áron!

„Az iskolázatás ezéjének eme ferde irányu felfogása elkerülhetlenül megbosszulja magát erkölcsileg és anyagilag: — ezkölesileg azon kétségbeesettekben, kik magukat a kitűnők közé fel nem küzdhetik. — anyagilag a reájuk fordított, nem hasznos, költsékesben, mely más téren lehetett volna jólétüknek biztos alapja.“

És ez igaz, miután mellette bizonyít az élet a tapasztalat.

Mert ne ringassák magukat hiu álmokban a szülők.

Végehez közeledik már a „pártfogók“ hatalmának kora; sőt már itt is van az idő, melyben a tudományos pálya csak a „hivatottak“-at juttatja előmenetelhez, míg a „közepeseket“ ott felejt a nagy urak előszobáiban, vagy az utca kövezetén kunyorálni, nyomorogni.

Csak nézzenek körül. Nem látják-e mint tudnak százankint az ugynevezett „végzett“-ek egy-egy alárendelt, míg a mindennapi kenyérre elég fizetéssel járó állás felé, mely hosszas várakozás után végre megüresedett? Hát méltó volt-e 10—15 év alatt ezeket költeni azért, hogy gyermekük legtöbb esetben évi 5—600 forintért dolgozva várjon újabb 10—15 évig a nagyobb jövedelemre, mely mellett családot alapíthat?

Valóban félreismerték szülői kötelességüket azok, kik gyermekeiket ily szánalmasan összezsugorodott ábrándok kedvéért, minden áron urakká tenni törekedtek.

Józanodjanak ki eme hiu álmokból valahára a szülők és azok helyettesei. Az élet viszonyai nem az ő kedvenc reményeik, hanem általános törvények szerint alakultak. A megélhetés iránti küzdelem a tudományos pálya emberei közt — nagyszámuknál fogva — ma már sokkal erősebb, hogy sem a gyengék magukat ott fentartani tudják. A földbirtokot, a családi vagyont, mind erősebben támadják meg az állás nélküli örökösök, s ott, hol a neveléssel fokozott igények csak fogyasztanak, míg a képzettség termelni képtelen, nagyon meggondolandó, hogy nincsen-e más tér, melyen a kevésbé tehetséges ifjak előtt is megnyílik a vagyonyhoz, a becsületéhez vezető út?

El annyira van tér, hogy szinte érthetetlen: miért nem fordul jobban feléjük a közfigyelem?

Földművelés, ipar, kereskedelem más államokban megannyi gazdagon jövedelmező foglalkozással, sőt tudományá nőtte ki magát. Hazánk felvirulása naggyá, szabadabb létele ezektől függ, ha és amennyiben e téren a nemzet sikeresen tud megküzdeni versenytársaival. — De hogy szakképzett földművelőink, iparosaink, kereskedőink a kellő számban legyenek, az legtöbb esetben a szülők s ezek helyettesei elhatározásától függ.

E tekintetben nem szükség idegen meggyőző példákra hivatkozni. A kormány évről-évre emeli azon szakintézetek számát, melyekben a növendékek a tudományos pályán kívül szükséges gyakorlati ismeretek birtokába jutva, valódi élethez juttatják el. Szántó Miklós.

a Fábry János igazgató vezetése alatti rimaszombati felsőbb leánynevelő-tanintézetéről az 1885—86-iki tanévben.

Az érdeklődő közönséget a tizenkilenc év óta fentartott intézetéről a következőkben van szerencsém értesíteni: Harminczhét növendék lett a tanév elején beírva; hétével kevesebb, mint az előző évben, miután az előkészítő osztályba új elemi növendékeket — a régiekben kívül — nem vettem föl. Egy elköltözött, egy betegsége miatt otthon maradt.

A növendékek egészségi állapota általában kedvező volt. Járvány nem uralkodott. Betegség miatt 26 növendék 1244 tanórát mulasztott, többnyire meghülés s egyéb kisebb baj miatt. A többi mulasztás 946 órát tesz ki, melynek 1/3-át a bejelentés elmulasztása miatt maradt igazolatlanul.

Maguk kivételét csaknem kifogástalannak lehet mondani. A gyermeki kedély élénksége kivétel nélkül megnyugtató. Gondot fordítottunk arra is, hogy koruknak megfelelő társasjátékok által fejlesszessék.

Előhaladásukról általában havonként, egyes tantárgyak szerint pedig karácsonkor és husvétkor értesítettük a szülői házat. Ezen „Ertesítő“ tudomásul vétele és sajátkezd aláírása a t. szülők s helyettesek részéről annál inkább fontos, mert megjegyzéseiket, ha vannak, ez uton is szívesen méltatjuk.

A június 20—24-én megtartott szigorlatok eredménye szerint: 5 kitünő, 2 jeles, 8 jó és 22 elégséges sikerrel tanult.

A magánolvasmányok az oktatás eme fontos segédeszközei kiváló figyelemben részesülnek. Négy ifjúsági lap állt a leányok rendelkezésére, ezenkívül 36 növendék szept. 10-től június 5-ig 646 művet olvasott.

A ifjúsági könyvtár 42, a szakkönyvtár 34 darabbal szaporodott: amaz 443, emez 578 darabból áll. Szíves adományokkal hozzájárultak: a gömörmezei tanfelügyelő 23, a Franklin-Társulat 14, Kókai L. 4, Benkó Gy. 2, Lauffer V. 3, Dobrovzski, Hoffman és Molnár, Török István 1—1 művel. Evi értesítőt 30 iskolával cseréltünk. — A földrajz, történelem, szám- és mértan, természetrajz és tan, vegytan, valamint a rajz, ének, zene, testgyakorlat és kézimunka tanításához tartozó eszközök és gyűjtemények részletes kimutatása a korábbi Ertesítőben foglaltatik. A szaporodás 96 számra terjed.

A tanítótestület tagjai voltak:

1. Fábry János, tanítja a vallástant, a természeti tudományokat valamennyi, a magyar nyelvet a két felső osztályban.
2. Csider Gizella, okl. tanítónő, tanítja a magyarnyelvet a két alsó-, a földrajzt, történelmet s a szépírást valamennyi osztályban.
3. Faiszt Irén, okl. ipartanítónő, tanítja a női kézimunkát, a németnyelvet valamennyi osztályban kertészeti és gazdaságtant.
4. Kerekesné-Fábry Aranka, oklev. tanítónő, tanítja a francia nyelvet.
5. Benkó János, gymn. tanár, tanítja a rajzot.
6. Dresesik János, rosznyó egyh. m. áldozár, tanítja a vallástant.
7. Fülep Benjamin, okl. tanító, tanítja az éneklést.
8. Singer S. Leo, ker. főrebbi tanítja a vallástant és a hébert.
9. Törköly József, elemi isk. igazgató, tanítja a számtant és tornaszatot.

A végzett tananyagra vonatkozólag mindenben az állami tantervhez alkalmazkodunk, részleteiben ugyanaz, mely a korábbi Ertesítőben közölve volt. Kipróbált, megállapodott tanterv. A tankönyvekben változás nem történt. Kötelezett tantárgyak: vallástant, magyar és német nyelv, számtan, földrajz, történelem (II—IV. oszt.), természetrajz (I. II. és természettan (III.) vegytan (IV.); kertészet (III.) és gazdaságtan (IV.); kézi munka, szépírás, rajzolás, éneklés, testgyakorlás valamennyi osztályban. Az elméleti tárgyak a délelőtti, a gyakorlatok a délutáni órákban tanítottak. A kézi munkaadatnál főszó a hasznosság elvre van fektetve. Luxus munkák csak kívánatra készülnek. — Rendkívüli tárgyak: a francia nyelv, a zongorázás és tánc.

Az iskolai takarékpénztár 14 éve áll fenn. Ez évben volt 38-nak (köztük csak 2 új) betéti könyvecskéje 92 frt 14 kr. tökével. A régiek betevők ez évben 39 frtot

multság, ha még abban is segítünk fentartani azon osztály szerinti merev elkülönítést, mely napjainkban minden néven nevezhető nyilvános összejöveteleinket megosztja családias színezetétől?

No de ezélnál vagyunk. Rendezők sietnek élénk, arczukról csak úgy sugárzik az öröm, s midőn kezünket megszorítva mondják el a szívélyes „isten hozott“tat. Érezzük, hogy itt az őszinte barátság melege taláلتunk. Egy pillanat alatt elszednek tőlünk köpenyt, botot, esernyőt, s a másodikban már ott vagyunk a hófehér terítékű hosszú, két sorban fehallított asztalok előtt, melyek hűsítővel várják a közeledőket. Pár lépéssel odább csalogat a sima körönd, melynek lombokból csinosan fűzött, zászlókkal díszített „diadalkapuján“ tul, a korábban érkezett nő- és férfivendégek nagyja-apraja mulat már tánc és vidám csevegés közt, mindannyia ismerősökként, mintha csak egy ugyanazon család tagjai lennének. A rendezők mindenre kiterjedő gondoskodása nem hagy az elkülönzésre, az unalomra időt. Itt az idősebbeket mulattatják napi eseményekkel, az intézet, a környék ismertetésével; amott a leányokat viszik a nagy vitetik a táncoló soraiba; itt esemegét, amott gyümölcsöt, tejtermékeket, izletes kenyeret hordanak körül, kívánva kivétel nélkül oly lekötözött figyelemmel, udvariasággal, hogy szinte azon korban képzeljük magunkat, mikor az emberek egymásban többre becsülték a szívet az alakoskodásnál.

Mesteri kéz kellene ahoz, hogy e mozgalmas, bájos képet hűen eseteljem, azt a majdnem öserdővel körített parányi világot, melyet földi menyországunk nevezhetnénk, ha nem aludnának ki e felett is oly gyorsan a napsugarak. Ám a lenyugzó nap után új fényvel hinti be azt negyvenhárom ifjú bőkezűsége. Dal és zene hangjai közt viszi vendégeit az intézet falai közé, melynek fényesen világított két terme alig tudja az érkezőket befogadni. S onnyi vendég közt nincs egy, kit nem ragadna magával a meglepetés, melyet reájuk az intézet növendékeinek igazán munta-

vettek ki. Postai takarékpénztárilag még 4-en maguk kezelik 28 frt betételeket. Egyéb pénzintézetnél van 4-nek 240 frtja betéve. Mindemellett a takarékosagra való hajlam még mindig csak kivételes.

A növendékekről szóló statisztikai adatok:

Vallásra nézve:	Előkészítő				összes
	I.	II.	III.	IV.	
ág. hitv. ev.	2	2	—	3	1 = 8
evang. ref.	1	3	5	3	— = 12
róm. kath.	1	—	3	1	1 = 6
izr.	4	3	1	3	— = 11

Korra nézve:	Előkészítő				összes
	I.	II.	III.	IV.	
8—9 éves	4	—	—	—	— = 4
10—11 éves	4	5	1	—	— = 10
12—13 éves	—	3	7	4	— = 14
14—15 éves	—	—	1	6	2 = 9

Helyre nézve:	Előkészítő				összes
	I.	II.	III.	IV.	
helybéli	8	7	8	9	2 = 34
vidéki	—	1	1	1	— = 3

Születéshelyre nézve: gömörmezei 6, 6, 8, 9, — = 29 a többi: nógrádmegyei 3, stiriai 2, szepesi 1, pestmegyei 1, lipői 1.

Beiratáskor is mind magyarul beszélt. Magyarul és németül beszélt 21.

A 37 növendék közül ez iskolában tanult az előző évben 18; a helybéli tanintézetekből jött 9; egyebütt járt iskolába 10.

Az intézet további fentartása ezéjéből, a helyzet kellő megvilágításával ez év folytán fölterjesztést tettem a város képviselő választmányához azon kérelemmel, hogy a kimutatott előirányzat szerint előálló 360 frtnyi hiányt a városi pénztárból fedezni kegyeskedjék annyival inkább, mert az államsegély sem a mult, sem a jelen tanévben nem lett kiutalványozva. A képviselőtestület közgyűlésének mult okt. 13-án kelt 1428. sz. határozata azonban arról értesített, hogy az eddigi 200 frt segély 1887. jan. 1-től 100 frttal lesz emelve. E segélytöbbletből a folyó tanévre 66 frt 66 kr. esvén, fedezetlenül tehát még közel 300 frt teher vállaimra nehezedik.

Ily körülmények közt csakugyan nem maradna egyéb hátra, mint az intézetet megszüntetni. Tekintve azonban, hogy Ida leányom a bpesti állami polg. isk. tanítónőképzőben tanulmányainak befejeztével a képesítő vizsgálatot teljes sikerrel letéven, hazajött; kijelenthetem, hogy az intézetet a jövő tanévre is fentartom, ugy azonban, hogy ha a jelen évihez hasonló lesz a növendékek létszáma, többé anyagi áldozatot nem hozhatván, jövőre ugy a tanerők, mint az osztályesoportok összevonását végrehajtani kénytelen leszek.

Tisztelettel van szerencsém tehát az érdekl. közönséget a következőkkel értesíteni:

1. Az 1887/8. tanévre a beiratások és fölvételi vizsgálatok szept. 1—4. napjain tartatnak s a rendes tanítás már 5-én kezdődik.
2. Az előkészítő osztályba csak az eddig itt járt növendékek vételnek föl.
3. A polgári iskola első osztályába lépnek azok, kik az elemi iskola négy osztályát sikerrel fejezték be s erről bizonyítványt mutatnak elő.
4. A kötelezett tantárgyakért a tandíj osztálykülönbség nélkül az egész tanévre 36 forint. Ezenkívül minden növendék a könyvtárra és tanszerekre két frtot, az iskolában használt iroszerkért szintén két frtot fizet. Beiratásdíj nincs. — A franczia nyelv (mint rendkívüli tárgy) tanításáért 20 frt jár. Egyéb külön tárgyak tanításáról kívánatra gondoskodom. A tandíjak felévenként (beiratáskor és február első napjaiban) előre fizetendők. A későbbben belépő azon felévi tandíjt tartozik fizetni, melyben belép. Ez áll a netalan korábban kilépőre is.

A részletesebb tudnivalókat az érdekl.ekkel kívánatra készséggel közlöm.

Hírek és vegyesek.

A „Gömör-Kishont“ mai száma ez év második felében első levén, bátorokunk szerény lapunkat a n. é. közönség szellemi és anyagi támogatásába

Lássuk a bizonyítékot. Nézzük csak, hogyan járnak el a rendezők például a szabadba vitt tavaszi, nyári mulatságok rendezése körül. Mindenekelőtt a helyiséget bagyják ugy, a mint találják. A világért meg nem bírtanak a természetet azzal hogy a kényelem akár legközelebbi akadályait, — felesleges ágakat, harasztot, nedvességet — elhárítsanak. Lakoma rendezésnél általában ez a jelszó: „Ha jöttök leszték, ha hoztok eszték.“ — Aki fizet, délbén a „közös“-ből ehetik, oszonnára azonban már csak a „kegyelt“-ek hivatalosak, a többiek fogyasszák el tarisznyájuk tartalmát — a gyepen. Az oszonna-hiányt még ugyan lehet indokolni. — Elvégre a „résztvény“ nem futván ki ennek költségeit is, a délutáni vendégek belügyeiket intézzék el maguk; de jogosan lehet panaszkodni a miatt, hogy a rendezőség megbívatójainak azon nagyobb részét, mely nem tartozik kifizetésre is az „előkelők“ soraiba, még csak annyi figyelemre sem érdemesíti, hogy megjelenését tudomásul véve, legalább tiszta helyről gondoskodnék, hova letelepedni lehesen, minden veszélye nélkül a máskor itt letelezett barmok „bagyatekai“-val lehető érintkezésnek. — Semmi kifogás a némelyekre halmozott „kitüntetés“ ellen, de ennek legalább egy kiesínke részére méltán tartanak igényt a többiek is, ha más okból nem. hát csupán azért, mert meghívatott és nem toladotak. Fogadtatásról, az egymás előtt idegen vendégek kölesönös bemutatásáról szó sincs. — Arra, hogy a vendégek egymás közelében otthoniasan, feszületlenül érezzék magukat, gondja senkinek, de még arra sem, hogy legalább egy pohár vízzel, s minden utánjárás nélkül csillapíthassák szomjukat azok, kik az erdőnek rendszert legkevésbé árnyas helyén kijelölt táncz helyiségéhez vannak — egy vagy más okból — kötvé. Azzal, hogy társadalmunk minden rétegének tisztességes elemei ilyenkor rangra, vagyona és szellemi fölényre tekintet nélkül, egymás közelébe hozassanak — nincs a ki törődjön, s elannyira nincs, hogy önkénytelenül is azt kell az elfogulatlan szemlélőnek kérdenie: ugyan miért nekünk a népies

szertü rendezése gyakorolt. Az ügyesen készített kivilágítás, a két terem disze, az izletes esteli, a jó zene („tányérozás“ nélkül), egy szóval minden intézkedés azt igazolta, hogy e helyről meghódítani lehetne a testvériesülés eszméjének még azokat is, kik a szerény hivatásukhoz nem igen szívesen ereszkednek alá. És ez bizonyosan sikerült már a legközelebbi jövőben, ha az ilyen ünnepelektől — mint most — ezután is távol maradnak az „ugorka fára“ kapaszkodottak, ellenben nagyobb számmal látogatják azok, kiknek megjelenése mindenkire nézve megtisztelő. Különb ezt csak közbevetőleg mondom az erősebb nemű „fiatal-ság“-nak.

Ime uraim — alperesek — eképen mutattam be önöknek a „Kurincz“-ot, Rimaszombat elsőrendű — megyénkben, fájdalom, aránylag kevesek által ismert és látogatott — nevezetességét, melyen a mai „m. kir. földmives iskola“ áll, a — Csanády bátyánk szerint „átkos kaurrmány“ jóvoltából, — lévén ebből a városnak évenként tisztán 3000 frt jövedelme, ami szintén csak valami.

Tudnánk még mással is dicsekedni. Elmondhatnám például: hogy a törvénytörő palota, két — egy gyalogsági és egy tüzérségi — kaszárnya stb. stb. közhasznú épületek ára (két-háromszázezer forint) ha kikerül, akkor lesz jó közeletünk, vendéglőnk, sőt — most még feleslegesnek tartott — jól berendezett községi nő-iskolánk is; de mivel azt hiszem, hogy a hiányok pótlása nálunk, mint minden kis városban, csak oly mérvűen vihető keresztül, a mint bizonyoz „czopf“-ok megszűnnek a mozgékonyabb „erők“-et bénítani: befejezhetőnek tartom vádiratomat, ajánlva önöknek jövőre mindenkifelett az igazságot, már csak azért is, hogy ne kezdjem előlről e peres vitát, melynek bizonyára adhattam volna jobb ezimet is, ha nem állanék alul az önök szellemességének színvonalán.

Egyebekben — nem bánom — legyen béke velünk. K—d—V.

ajánlani, tisztelettel fölkérvén egyúttal olvasóinkat előfizetéseik megújítására, s amennyiben a díjjakkal hátralékosok lennének, azok mielőbbi megküldésére.

Kinevezés. Megyénk főispánja Kubinyi Bertalan várdéi illetőségű nyustyai lakos szolgabírói hivatalnokot megyei segéd levéltárnokká, a rimaszombati kir. törvényszék elnöke pedig Feledy Ferenc végzett jogászt a rozsnyói kir. járásbíróshoz segélydjias joggyakorokká nevezte ki.

Athelyezés. Zehery Lajos segélydjias joggyakorok Tornallyáról a helybeli kir. járásbíróshoz lett áthelyezve.

Személyi hír. Alvárai Manó János, a kir. és legfőbb bíróság tagja, kuriai tanács elnök, a Szent István rend kis keresztes vitéze, — mint megbízható részről értesültünk — ma, vagy holnap városunkba érkezik, s négy napig marad Szűcs Károly kir. törvényszéki hivatalnok vendégszerető házában.

Magyarországi vendégek időztek múlt hó 28-án városunkban. Ekkor tartott ugyanis szemlét a helybeli tüzérség felett báró Braumüller Tivadar a VI. (kassai) hadtest parancsnok altábornagya. Kinek kíséretében volt egy alezredes, egy hadsegéd és egy százados. — Ugyanez a közdött itt a katonai felülvizsgáló bizottság Kassits Péter min. osztálytanácsos elnöke mellett. A bizottság tagjai voltak: Bourzy Ferenc vezérőrnagy, Reiczky ezredes Müller alezredes, továbbá Wahlmann és Kelemen főőrzsorvosok, Karner százados és Barczy Andor min. i. fogalmazó. Az altábornagy és a felülvizsgáló bizottság tiszteletére városunk előjárása a „Széchenyi kert”-ben nagy ebédet rendezett, melyen — mint értesültünk — nem hiányoztak a szellemes felköszöntők sem, különösen az altábornagy német, — a tábornok magyar nyelven adva ez alkalommal is kifejezést — a tapasztaltakkal szemben — teljes meglepedésüknek. Innen Losonc felé folytatták útjukat.

A művész gyermek. Pánrok Antal szlavniezei (Trencsénmegye) tanító kilenc éves leánya, mint már lapunkban jeleztük, atyja által kísérve, művészi körutra indul. Körútját e hó első felében megkezdte, s hozzánk is eljön, hogy zongorajátékával, melyről műérők is nagy elismeréssel szólnak, közönségünknek élvezetet szerezzen.

Súlyos vesztés érte Nagy István rimaszombati kir. kath. tanítót, ki rövid idő óta már másodízben volt célpontja a legkeserűbb megpróbáltatásnak. Alig helyezték ugyanis örök nyugalomra szépehetőségű fiát, Gusztávot — a losonci tanítóképzede harmadéves növendékét, máris újabb megrendítő csapás sújtotta a megtört szívet. Másik fia — István — az egri papnövelde harmadéves szép reményekre jogosító növendéke, m. hó 27-én elhunyt. Temezése 29-én délután ment végbe a jelenvolt nagyszámu résztvevők mely meghatótsága mellett. Nyugodjanak békében hamvai! A mélyen sújtott atya találon megnyugvást s némi vigasztalást az igaz részvétben!

Évzáró vizsgálatok. A Fábry János főgymn. tanár vezetése alatt álló helybeli „felsőbb leánynevelő tanintézet” évzáró vizsgálatát m. hó 27-én tartott meg a megyeház nagy termében. A vizsgálat eredménye mint örömmel konstatalhatjuk — határozottan ki-eligítette a jelenvolt nagy számu s dzes közönséget. Teljes elismeréssel kell adózunk az intézet fardatlan igazgatójának, valamint a tanszemélyzet minden egyes tagjának, kik hogy mennyire vállalták a növendékek tapintatos és ügyes vezetését, továbbá a helyes nevelési és tanítási irány tovafeljesztését, s ezáltal az intézet jó hírnevének folytonos növelését, ez alkalommal fényesen beigazolták. A növendékek szabatos feleletei mellett díszre méltó figyelmet látnak nyilvánulni ugy az énekek és kézimunkában, mint az írásbeli dolgozatok és rajzokban. A vizsgálatot Szabó György polgármester szép beszéddel zárta be. Köszönetet mondott az igazgatónak és a tanítótestületnek fardozásukért, — buzdítva őket s különösen az igazgatót további kitartásra, — továbbá a közönségnek megjelenéséért. Erre Fábry János igazgató magvas beszédben fejtegette nehéz álláspontját, kijelentve, hogy — bár a kiadási többlet által működése elé gördített akadályokkal küzd, mégis — míg csak lehet, az intézet felvirágoztatására fog törekedni. A vizsgálatot — mint halljuk — az igazgató által rendezett — kedélyes aperçuekkel fűszerezett — ebéd követte, melyen a vendégek közül is többen résztvettek. — Megelőzte e vizsgálatot a helybeli két protestáns elemi leányiskola növendékeinek m. hó 26-án — illető felekezeti imaházukban — megtartott zárvizsgája. Mindkét iskola növendékei — értelmes feleleteikkel teljesen megfelelték a várakozásnak, s hogy ezért a vezetők is legnagyobb elismerést érdemelnek, az igen természetes. A jelenvolt szép számu közönséggel szívesen adunk kifejezést örömrünknek és teljes elismerésünknek azon díszre méltó haladás fölött, melyet különösen a kiállított kézimunkáknál tapasztaltunk. Ezek ugyanis — a szép kivétel mellett — inkább a gyakorlati élet kívánalmainak megfelelő, semmint a divat által előírt szépségletekre irányulvák, s a szakszerű vezetést valóban dicsérik. Az ág. ev. leányiskola vizsgáját szintén a „Széchenyi kert”-ben rendezett ebéd követte.

A sérült rendőr. Berczy Sándor, kiról lapunk múlt számában megemlékeztünk, — mint értesültünk, már javuló félben van, a tettes Ferenczi pedig, mint elmebeteg gyógykezeltek kórházunkban.

Szerencsétlen vadászat. Nagy izgalomban tartja megyénk főképi felvidéki lakosságát azon szerencsétlen eset, mely a múlt héten Kován történt. Ugyanis Kishonthy József gyógyszerész és dr. Honézy Gyula körorvos, egy mulatságból hazatérve, múlt hó 23-án reggel 4 órakor kimentek a határba vadászni. A leshelyről Kishonthy József egy embert pillantott meg, a kit vadászónak gondolván — rákiáltott, hogy álljon meg, mire ez állítólag visszafordult s fegyveréből a gyógyszerészre tüzelt, ekkor utóbbi még az éjjeli mórortól felhevülve, a lövést kétszeresen viszonzta csupán azért, hogy a vadászót az esetleges támadástól elrettentse; miután ez a két lövés után csakugyan nem mutatkozott, a gyógyszerész azon irányba indult, hol az ismeretlen állott, azonban már ott senkit és semmi gyanusat nem találván, a körorvost, ki egy bokorban aludt, felkeltette s azzal együtt hazament nyugodtan s a nélkül, hogy ez esetről a hatóságot értesíteni szükségesnek tartotta volna. Ugyanezen éjjel ment el otthonról Baraczkó Pál kovainai fiatal gazda — a városi kapitánynak fia — miután másnap sem tért haza, a keresési indultak, de

csak harmadnapon akadt feloszlásnak indult hullájára az erdőben, a mikor is kiderült, hogy a Kishonthy által célba vett ember Baraczkó Pál volt, a lövésekből 4 sérét hatolt testébe, egy a tüdejét furta át, e sebbel, a mint a vizsgálat és a boncolás kiderítette — miután még 200 lépésnyire ment az erdőbe — összerogyott. s belső elvérzés következtében kiszívenedett. Különben a helybeli törvényszéknél már megindult a szigorú vizsgálat, melynek eredményéről olvasóinkat értesíteni fogjuk annak idején.

Nyári mulatság. A tamásfalvai kisdudóvó-intézet növendékei részére ma — f. hó 3-án, mulatságot rendez az óvónő, Kovách Anna k. a., mely alkalommal a gyermekek szavallat- és dal közben társjátékok által fogják mulattatni a közönséget. Miután az ovoda helyiség udvarán megtartandó, s d. u. 3 órakor kezdődő mulatságban 20 kr. belépti díj mellett nagyok is részt vehetnek, a tömeges látogatást annál inkább ajánljuk mert nincs kizárva, hogy a kiesinyek után ók következnek a tánczsal, már amennyiben t. i. ahhoz elég könnyű lábakkal és vidám kedéllyel dicsekednek. — Megyénknek Sárospatakon tanuló ifjúsága f. hó 10-én Rimaszombaton — a Széchenyi kertben jótékonyul nyári mulatságot rendez a „Tompaszobor” javára. Felhívjuk erre is megyénk és városunk közönségének figyelmét.

A rimaszombati ifjúság által múlt hó 26-án — az árvízkarosultak javára — rendezett nyári mulatság — anyagilag meglehetősen sikerült, amennyiben 12 frtot juttatott az árvíz által sújtottak javára. A táncz — mint halljuk — még hajnalban is javában folyt. A jelenvolt díszes közönséget nagyszámu szépeink és városunk intelligenciája képezték.

Kerékpározó vendég érkezik e napokban városunkba a „P. H.” jelzése szerint. Vándor József fővárosi tanár és sz. a. honvédtusár haduagy, ki a múlt év nyarán városunkban rendezett versenyen díjat is nyert, f. hó 2-án kerékpáron újabb és a tavalyinál jóval nagyobb körútra indult, melyben a nálunk szintén ismert és kitüntetett Szabó Sándor magánzó kíséri. A négy kétre terjedő, közel 2000 klm. hosszúságú körútra a következő nagyobb városokat és községeket érinti: Balassa-Gyarmat, Losonc, Rimaszombat, Miskolc, Tokaj, Nyiregyháza, Nagyvárad, Arad, Temesvár, N.-Beeskerek, Ujvidék, Szabadka, Baja, Mohács, Pécs, Kaposvár, N.-Kanizsa, Keszthely, Z.-Egerszeg, Kőszeg, Szombathely, Sopron, Kapuvár, Pápa, Veszprém, B.-Füred, Zirc, Kishér, Mór, Sz.-Fehérvár, Csákvár, Bicske. Innen visszaérkezik a fővárosba.

Választási „utófdajalmak.” Feleden A. A. lakásán, m. hó 30-án kardpárbaj volt Sz. N. földbirtokos és A. P. között; — a „viadal” utóbbi jelentéktelen megkérőzölésével végződött. Sz. N. segédei T. L. és Sz. Gy. tisztviselők, A. P.-éi A. A. gr. és V. Gy. földbirtokosok voltak. A párbaj oka — mint halljuk — a választás feletti összeszólalkozás volt. — Nem ily lovagias megoldást nyert azonban két helybeli uri ember — kiknek személyét elárulni tiltja diszkreczió — összetűzése, mely alkalommal az erősebb fél oly argumentumokhoz folyamodott, miket a „klaszszikusok” „ad hominem” elnevezéssel illetnek. Nagy baj ugyan nem történt, de mégis csak furesa dolog az, mikor a „Góliath” nem magához illő „Dávid”-ot keres! Kár egyébként ilyesmire pazarolni a „manapság” annyira drága ferfőért, tartogassuk alkalmasabb időre! Ez az eset különben beillik kuriozumnak is; de „Si non e vero, e ben trovato.”

A kereskedő ifjak mulatsága „rendező bizottság”-ának felszólalására lapunk múlt számában, — térszűke miatt, — nem felelhetvén, ezuttal jelentjük ki, hogy neheztelt megrovásunkat egész terjedelmében fentartjuk, annál inkább, mert czimzett meghívók széküldése zárt körű, ellenben falragasok kifüggesztése nyilvános jellegű feltételzvéen, a meghívó alkalmazása ez esetben tapintatlan volt már azért is, mert szigorúan kellett volna arra ügyelniük, hogy meghívóval a közönség tisztességes tagjai közül egy se maradjon. Miután pedig éppen e miatt érkeznek hozzánk panaszok, nem annyira saját nézetünknek, mint inkább a mellőzöttek méltó megbotránkozásának adtuk — különben elég enyhe — kifejezést, melylyel szemben a beküldött védelem elfogadható indokot nem tartalmaz. Szükségesnek tartjuk ez esettel kapcsolatban megjegyezni, hogy városunkban nem bir érvényre jutni azon — mindenütt, hol helyi lap van — elfogadott szokás, melyszerint az ilyen mulatságok alkalmával a rendezőség gondoskodik a sajtó képviseltetéséről. Napról-napra haladunk, s a vidéki sajtó sem annyira csekély már, hogy a közlései iránt táplált, sokszor túlzottan nagy igényekkel szemben, legalább némi figyelemre számot ne tarthatna. Ennyit a „nyilakozat”-ra és tudomásul a nyilvános mulatságok rendező bizottságainak, melyek többnyire még azt is rossz néven veszik, ha működésükről kimerítő tudósítást nem hoz a „hírek” rovata.

Ajánljuk rendőrségünk szives figyelmébe azon valóban botránys állapotokat, melyek a „Losonci-utca” mellett — az arra járó-kelők figyelmét magukra vonják. A Gyulai-féle ház és lovagló iskola mellett ugyanis, hol nem csak a napi forgalom élénk, de merre délutánoként városunk intelligenciája a „Széchenyi-kert” üditő hűsét élvezni jár, nemcsak a gyermekek, hanem felnőttségüknek stb. furdnek felette gyarlóan takarva meztelenségüket. Egészségi szempontból kétségkívül nagyon szükséges a fürdés, de van erre alkalmasabb — kevésbé nyílt hely is, ám menjenek oda, mert ilyen szemérmelt sértő látványokat inscenirozni mégsem való! Ez uton kérjük tehát érvényes főkapitányukat a szükséges intézkedések megtételére.

Nyilvános számadás. A rimaszombati ifjúság által folyó évi június hó 26-án — az árvízkarosultak javára — rendezett táncmulatság bevétele 52 frt 30 kr. kiadása 40 frt 30 kr., a maradvány 12 forintot tesz ki. — Ez alkalommal felülfizettek: Molnár József, Intitutorisz Endre, Dr. Rárosy Gyula, Dr. Zehery István, Nagy Albert és Heksch Jakab 70—70 krt, Szirmay főhadnagy és Stech Kálmán 40—40 krt, Nagy Sándor ref. s. lelkes 30 kr., Zehery László, Csesznok Lajos, Braun Zs. és N. N. urak 20—20 krt. N. N. 10 krt.

Kertészet,

A bogycserejék műveltetése.

(Folytatás.)

A legtöbb kertben nagyon gyakori most már egy tavasszal dusan virágzó, erősen illatos, sárga virágú disz-

serje, s ez: az Észak-Amerikából honosított arany ribiszke, Ribes aureum, L. mely nagyon sebesen nő, a mi telünket jól kiállja, dugványok- s gyökér sarjhajtásokról könnyen és nagy mennyiségben szaporítható; mind megannyi jó tulajdonságok, melyek nemestési alanyul használatát ajánljuk. S ezen észre összel, nagyobb virágserpekbe kell ültetni, melyekben míg jól be nem gyökeresednek fagymentes helyen tartjuk, később a hajótárazba vitének; maga a nemestés — ojtás vagy párosítással, nygáott történik, még pedig a legszebb és legnagyobb faj pöszmötéről összel metszett galyacsakkal, azon időtájt, mikor az alany nedvkeringése megeredt s már-már fakadni kezd.

A tovább kezelési eljárás ez ójtványoknál ugyanaz, a mi a csipkébe nemestett rózsáknál szokások, azon kis eltéréssel, hogy oly nedvesen tartanunk, és mint a rózsákat felüllocsolunk nebersprizen. — egyáltalában nem szabad: mert a túlságos nedvesség az oka, hogy a legtöbb ily alany a hajtóházban elesenevész, helyenkint megduzzad, puhává lesz, megföhéredik, mig nem egészen kivesz.

Kelő figyelemmel gondozva, az ójtványok csakhamar megerednek, mire fokozatosan hűvebben kell azokat tartanunk, azért, hogy a tavaszi kiültetéshez alkalmasak, eléggé edzettek legyenek; a szabadba ültetve, első hajtásaik hegyének lecsipésével, oldalfakadásai rövid idő múltán egy kis koronát képeznek, mely a következő évben már termést is érlel. S hogy a korona szép gömböded alakját megtarthassuk, ezen ficskákat épen ugy, mint a bokrokat nevelt pöszmétécserejéket, sűrűn nőtt és felesleges hajtásaitól évről-évre tisztogatnunk és nyesnünk kell.

Hébe-korban az arany ribiszke helyett, a fekete ribiszke, Ribes nigrum L. vitéik nemestési alanyul, melylyel megbízható jelentések alapján, nem egy alkalommal jóval kedvezőbb eredmény lett elérve. Különben a pöszmötét magról, dugványok- s bujtásolással, végre gyökérről való hajtásaival is szaporíthatni, mely utóbbiak, hogy ha homokos földdel feltöltögtetnek, csakhamar, magoktól is képeznek gyökérrostokat.

Magról nemcsak ép, erőteljes esemetéket, hanem ama fajtól, melyről az vitétetet, gyakran egészen eltérő, új fajokat is nyerhetik. Nalunk ezen szaporításmód nem szokásos; de annál inkább nyer alkalmazást Angolországban, hol a természetek nem csupán arra vannak tekintettel, milyen faj minő természetnek magvait fogják elvetni, de megválasztják a magvetés idejét és módját, s a kikelt magoncok gondozását különös figyelemmel végzik.

A teljesen megért bogycserejék hójából kifejtett magvai, előbb tisztára mosatnak, azután megszáritják, és hogy tavaszkor mielőbb elvirágozzanak, még öszszel, iszap- vagy finom szitált homokkal elvegyítve valami virágserépbe tétetvén, ezzel a kertnek egy fél árnyas fekvésű helyen elásatnak, hol egész télen át így befedve maradnak; a következő márcziusban eserepestől kivétnek, s porhanyós és tápláló talajba, jó leve felásott és elkészített veteményes ágyra, ritkán vagy sorokba hintik el és vékony földréteggel szórják be. Itt-n csakhamar kikelnek, és ha az ágyat minden gyomtól tisztán tartjuk, a talajt koronkint porhanyítjuk, szárazságban rendszeren öntözzük, ugy a magoncok oly gyorsan fejlenek, hogy öszszel, vagy a következő tavaszkor állandó helyükre kültethetnek.

A pöszmétének a földre hajló azon hajtásai, melyek a talajt érintik, ott, a hol ezzel háborítatlan érintkezésben maradnak, rendszeren gyökeret vernek, s ez által, a már öregebb tövekről nem egy bujtást lehet képeznünk, hogy ha a lehajló vagy a földszínen heverő vesszők hegyet alkalmas kampócskával a földhöz erősítjük, — melyet miután jól begyökeresedett, öszszel vagy tavaszkor az anyától elválasztva külön ültetünk, hol gyorsan nő s erőteljes töveink számát szaporítja.

Ellenben, a dugványokról való szaporításmód, mai napság nagyon hátréba szorult; de nem is esoda, miután sem az öszszel fiatalabb hajtásokról metszett, sem pedig a tavaszkor már érettebb vesszőkről vágott dugványok, ritkán vezetnek a várt eredményhez. S e körülmény okozta, hogy a természetök a dugványozással szaporításmódtól később vagy eőbb elállottak, s e helyett más biztosabb szaporítási eljárást alkalmaznak.

S ilyen a bokrok vagy töveknek különválasztása: a szétosztás, melyet öszszel foganatosítanunk mindig tanácsosabb, semhogy tavaszra halasztanunk.

A következő eljárás pedig, újabb időben nagy számu követőkre talált: a legjobb és szaporítási érdemes fajok jó levele kivágatnak, a hajtásaik alatt, majdnem a föld színe felett levágnak, mi által számtalan új hajtás fakadását idézzük elő, ezekből a legerőteljesebbek meghagyatnak s az elmaradt, satnyában fejlődők még zsenge — zöld — minőségükben le- vagy kitérnek. Következő tavasszal, mielőtt fakadni indulnának, a meghagyatott vesszőket vízszintesen a földre fektetik s keresztbe tűzött pálcákkal vagy fakampókkal megerősítik, leszegezik. Ily helyzetben hagyatva, a mint a nedvkeringés megindul, a lehajlított vesszők rügyei fakadni kezdenek s minden egyes rügy, csakhamar 5—10 cm. magas hajtást növeszt, s a mikor ezen magasságot elérte, ha tápláló, porhanyós és iszappal vegyített földdel szórják körül, eleinte csak keveset, később jobban és magasabban, elannyira, hogy a nyár derekán már mintegy 10—12 cm. magasan hantolvák fel. Állandó szárazságban koronkint öntözni szükséges, s így kezelve, minden rügyfakadás öszsig kellően s jól meggyökeresedik, s így egy-egy anyatóról nem ritkán száz gyökeres esemetét is nyerhetik, melyeket öszszel vagy nagyon kora tavasszal iskolába ültetvén ki, ott egy év alatt elég nagyra sarjadnak. A gyöngébb s érzékenyebb fajok is, melyeket másféleképen alig, vagy nagy fáradsággal szaporíthatni csak, így kezeltetve, nem remélt eredményt szűnek.

A pöszmété üzdei természetse, ugy, mint az a szamóca és málnával történik nincs gyakorlatban; de ha netalán valaki ezzel is kísérletet akarna tenni, az, a növényházban levő példányok üzdeszetet 5—6 R° melegnél kezdje, később 8. majd 10—12°-ig emelje, s a minél gyakoribb szellőztetést s higitott trágyalével öntöztetésüket se mulassa el. Ha ezen feltételeknek pontosan s elég figyelemmel megfelelek, akkor elérheti azt, hogy jóval előbb szedhet érett termést, mint sem a szabadban levő bokrai érlelik.

S mindezeknek utána, a pöszméték osztályozását s néhány kiválóbb fajait névszerint vehetném sorra, hogyha e bogycserejék iránt érdeklét nyájas olvasót egy, azok természeténél gyakran felmerült nehézség és akadályra figyelmeztetnem nem kellene, ez pedig: annak az elleuségei.

(Vége következik.)

